

Skötselplan för naturreservatet Palolaki rengärde

Denna skötselplan är en bilaga till länsstyrelsens beslut 2021-11-19 om bildande av naturreservatet Palolaki rengärde.

Innehållsförteckning

Skötselplan för naturreservatet Palolaki rengärde	1
Innehållsförteckning	1
1 Allmänt.....	1
2 Prioriterade bevarandevärden.....	1
3 Mål och åtgärder	2
3.1 Naturmiljövärden.....	2
3.2 Kulturmiljövärden.....	3
3.3 Anläggningar och information.....	3
3.4 Tillfartsvägar.....	7
4 Sammanfattning av skötselåtgärder	8
5 Källhänvisning	8
6 Bilagor.....	8

1 Allmänt

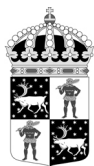
Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av **naturreservatet Palolaki rengärde**. Vid planering och utförande av skötselåtgärder ska syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifterna vara styrande. Andra aktuella regelverk och riktlinjer ska också beaktas. Bevarandemålen för de ingående naturtyperna styr vilken slags naturvårdande skötsel som planeras.

Bilaga C visar reservatets anläggningar på en översiktskarta.

Hela naturreservatet ägs av Naturvårdsverket. Samråd med berörda samebyar ska hållas om skötselåtgärder planeras som kan påverka deras verksamhet.

2 **Prioriterade bevarandevärden**

Skälen för bildandet av reservatet samt dess prioriterade bevarandevärden är tall- och barrblandskogen med dess rika biologiska mångfald. Skälen är också områdets höga friluft- och upplevelsevärden. Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs.

3 Mål och åtgärder

3.1 Naturmiljövärden

Skogen domineras av kraftigt brandpräglad, produktiv tallnaturskog och barrblandskog av mycket hög ålder och den absoluta majoriteten utgörs av värdekärna. Tall- och barrblandskog i sen succession och av hög ålder dominerar. Det finns överlag gott om gamla överståndare som är 300 år och äldre samt sparsamt till allmänt med död ved. Graden av påverkan från äldre tiders skogsbruk såsom dimensionsavverkning varierar i området men överlag är den låg. Spår av bränder finns på många platser i reservatet, det finns fläckvis rikligt med träd med brandljud, enstaka har dubbla och trippla. Längs den sydöstra gränsen ingår två mindre områden som kommit med i reservatet av arronderingsskäl. Områdena består av ca 100-årig tallskog uppkommen genom naturlig förnygring efter brand. Dessa är mer påverkade av modernt skogsbruk i form av underröjning 1958 och gallring med motorsåg 1989-90.

Skogens naturvärden bedöms bevaras bäst genom fortsatt fri utveckling. Då nästan hela Palolaki rengärde utgörs av värdekärna samt är ett besöksobjekt som har flertalet anläggningar för friluftslivet samt värden för kulturmiljön bedöms området inte vara lämpligt för naturvårdsbränning. Av samma skäl ska även spontant uppkomna bränder släckas inom området. Vid släckningsarbete ska så skonsamma metoder som möjligt användas och naturliga begränsningslinjer så som vägar, vattendrag och rågångar nyttjas i första hand. Fysiska ingrepp som fällning av träd eller anläggande av mineralgator ska undvikas.

Länsstyrelsen har inventerat våtmarkerna i reservatet under våtmarksinventeringen 1999. Genom området går ett topogent kärr som ett stråk från norr till söder. Våtmarken innehåller såväl öppna kärr med ibland mycket blöta partier till mer skogsbeklädd myr. Våtmarken väster om bilvägen är ett fattigt, tallskogsbeklätt kärr med enstaka inslag av gran. Klubbvitmossa förekommer allmänt i bottenskiktet och tuvull dominerar fältskiktet på myren. Länsstyrelsen har inte genomfört någon riktad naturvärdesinventering av reservatets vattendrag. Utifrån den kunskap vi har föreslås ingen aktiv skötsel av dessa områden.

Målsättningen är att främmande arter (t ex contortatall) som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen inte ska förekomma i reservatet. Idag finns inga uppgifter om att contortatall eller andra främmande arter finns inom reservatet. Om contortatall eller andra främmande arter upptäcks inom naturreservatet ska detta rapporteras och åtgärdas.

Bevarandemål

- Arealen värdekärna får inte minska; målet är att arealen värdekärna ska *öka* i takt med att arronderingsmarkerna uppnår statusen värdekärna.
- Naturvärden samt naturlig hydrologi ska bevaras och växt- och djurlivet ska tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska endast ske genom naturlig succession och naturliga processer.

- Främmande arter som t ex contortatall ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder, med undantag för avveckling av främmande arter som upptäcks inom reservatet.

3.2 Kulturmiljövärden

I Palolaki rengärde finns, som namnet antyder, ett gammalt rengärde byggt av torrfuror. Sedan 1930-talet bedrivs dock ingen aktiv renskötsel i det gamla rengärdet. Förutom rengärdet står här bland annat flera timrade kojor, torvkåta samt en njalla. Länsstyrelsen har utfört en riktad inventering vad gäller rengärdet och anläggningarna med avseende på deras värde för kulturmiljön. Av anläggningarna är endast rengärdet en del av den ursprungliga miljön. Under slutet av 1980-talet och i början av 1990-talet skedde en upprustning av befintligt rengärde med virke som fraktats till platsen. Upprustningen utfördes då med hjälp av beredskapsarbetare. Delar av sträckningen på rengärdet kan ha kommit till i modern tid. Rengärdet har på sina ställen börjat rasa och är i behov av restaurering. Vid eventuell restaurering bör detta göras enligt traditionella metoder. Innan eventuell upprustning av rengärdet ska samråd ske med länsstyrelsens antikvarier. De andra byggnaderna/anläggningarna som finns på platsen har tillkommit under 1980-90-talet och bedöms ha ett lägre kulturmiljövärde men dock ett högt värde för friluftslivet. Enligt kulturmiljöregistret finns två stycken kulturhistoriska lämningar vid rengärdet, brunn/kallkälla respektive viste, samt en rubricerad fornlämning, kåtatomt efter torvkåta. Åtgärder som berör registrerade forn- eller kulturmiljölämningar ska föregås av samråd med Länsstyrelsens arkeologer.

3.3 Anläggningar och information

Palolaki rengärde är ett relativt känt utflyktsmål, åtminstone för lokalbefolkningen i området. Området nyttjas av både lokalbefolkningen och för turistverksamhet. Det nyttjas i samband med olika friluftslivsaktiviteter som tex jakt, sommar- och vinterutflykter och bärplockning. Området är ett populärt utflyktsmål med skoter vintertid. Då området nu ges naturreservatsstatus och områdets höga natur- och friluftslivsvärden blir mer kända för allmänheten bedömer länsstyrelsen att antalet besökare kan komma att öka, dock har en stor del av lokalsamhället redan kännedom om områdets potential för friluftsliv. I och med att Naturvårdsverket köpt marken som utgör reservatet ingår alla anordningar och anläggningar som fastighetstillbehör. Anläggningarna förvaltas därmed av Länsstyrelsen.

Befintliga stigar och leder

I reservatet finns uppmärskade stigar. Det finns även en skoterled och en ca 6,3 km lång cykel- och vandringsled från Riukka som leder fram till reservatet.

Stigar eller leder ska så långt som möjligt anpassas till naturliga förutsättningar för att minimera behovet av röjning och påverkan på naturmiljön. Vid röjning av stigar och leder i reservatet ska alla träd med diameter över 10 cm i brösthöjd lämnas kvar som död ved. För att bevara naturvärden men även av estetiska skäl, ska kapning av lågor undvikas om framkomligheten istället kan lösas genom t ex kvistning eller omdragning

av stigen. Av säkerhetsskäl ska fokus i underhållet av lederna framförallt vara på att stigmarkeringarna hålls tydliga samt att eventuella spångade delar är i gott skick.

Markerade stigar

I området finns markerade stigar med vägvisningsskyltar. Stigarna märktes upp och spångarna byggdes under 90-talet av beredskapsarbetare. Stigarna är upptrampade och spångade men markeringarna börjar bli gamla och behöver fräschas upp och göras enhetliga. Även spångarna är ruttna och är i behov av upprustning. Början på stigen som går från skogsbilvägen vidare in i reservatet är svår att hitta på grund av uppvuxen sly vid vägen. Entrén från skogsbilvägen behöver därför röjas fram så besökaren lätt hittar den. Stigarnas sträckning är markerad i bilaga C.

Skötselmål

- Stigmarkeringar och vägvisare ska vara tydliga.
- Markslitaget från besökare får inte bli så stort att det påverkar områdets natur- eller upplevelsevärden negativt.

Skötselåtgärder

- Stigmarkeringarna i reservatet uppdateras och görs enhetliga. Sly vid skogsbilvägen röjs bort vid entrén till reservatet.
- Ruttnande spång på trampkänslig mark byts ut.

Cykel- och vandringsled som leder till reservatet

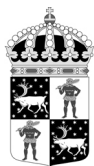
En uppmarkerad cykel- och vandringsled som går till reservatet startar ca 5 km väster om Tärendö, vid Riukka. Från starten och till reservatet Palolaki rengärde är det ca 6,3 km. Leden är en utmärkt utgångspunkt för att ta sig till reservatet och upptäcka dess sevärdheter. Vid startpunkten för leden, vid Riukka, finns en stor informationstavla med karta som bland annat nämner Palolaki rengärde, se nedan under rubriken *informationsskyltar*. Längs leden finns även gamla informationsskyltar om skogsbruk. Då leden går utanför reservatet och Naturvårdsverkets fastighet förvaltas leden inte av Länsstyrelsen. Cykel- och vandringsledens sträckning är markerad i bilaga A.

Skoterled

En kryssmarkerad och välanvänd skoterled går som en loop in i reservatets södra del och gör en avstickare in mot själva rengärdet. Skoterleden förvaltas av Tärendö skoter och fritid. Skoterledens sträckning finns markerad i Bilaga C.

Informationsskyltar

Större informationsskylt finns vid parkeringen och entrén till reservatet från skogsbilvägen samt vid själva rengärdet. Dessa är i dåligt skick och bör bytas ut och uppdateras med information om reservatets kultur- och naturvärden samt vilka regler som gäller i reservatet.

Vid starten av cykel- och vandringsleden som leder till reservatet, vid Riukka, finns en stor informationsskylt om leden som nämner Palolaki rengärde. Informationsskylten är i dåligt skick. För att underlätta för besökaren att hitta till reservatet bör möjligheten att byta ut skylten utredas. Denna skylt ligger dock utanför reservatet och Naturvårdsverkets fastighet. Informationsskyltens placering är markerad i bilaga A.

Längs de markerade stigarna samt i området kring rengärdet finns även ett flertal skyltar som informerar besökaren om de kultur- och naturvärden som finns i området med bland annat information om olika fåglar och däggdjur som finns i området. Flera av dessa är dock i dåligt skick och några har rasat och ligger på marken. En del av skyltarna är lämpliga att plocka ner medan en del är lämpliga att byta ut.

De befintliga informationsskyltarnas placeringar i reservatet är markerade i bilaga C.

Enklare skyltar med reservatets namn bör sättas upp där skoterleden passerar reservatsgränsen för att göra skoterförarna medvetna om att de kör in i ett naturreservat. Föreslagna placeringar finns markerad i bilaga C.

Information om naturreservatet finns på länsstyrelsens hemsida och i appen "Norrbottens naturkarta".

Skötselmål

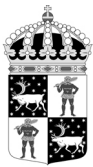
- Besökaren ska göras medveten om naturreservatets natur- och kulturmiljövärden och vad man bör tänka på vid besöket.
- Skyltning ska vara ändamålsenlig, tydlig och aktuell samt i gott skick.

Skötselåtgärder

- Större informationsskylt intill parkeringsplatsen samt i rengärdet byts ut mot skylt med aktuell information om reservatets natur- och kulturvärden.
- Utred möjligheten att byta ut informationsskylten vid starten av cykel- och vandringsleden, utanför reservatet vid Riukka.
- Befintliga informationsskyltar i dåligt skick längs stigarna plockas bort alternativt byts ut mot skyltar med aktuell information om reservatets natur- och kulturvärden.
- Enklare skyltar med reservatets namn sätts upp där skoterled korsar reservatsgränsen.
- Information om reservatet läggs ut på länsstyrelsens hemsida snarast efter att reservatsbeslutet fattats av landshövdingen.

Befintliga anläggningar för friluftslivet kring rengärdet

I områdets centrala del, öster om den myr som korsar reservatet finns flera anläggningar för friluftslivet, bland annat ett gammalt rengärde, en torvkåta, bastu, dass, vedbod samt övernattningskoja. Som nämnts tidigare är endast själva rengärdet ursprungligt och de andra anläggningarna ditflyttade/uppförda i relativt modern tid, vissa med hjälp av

beredskapsarbeten under 1980-talet och början på 1990-talet. Anläggningarna ska vara tillgängliga för reservatsbesökarna att nyttja. Flera av anläggningarna är i behov av upprustningsåtgärder.

Timrad övernattningskoja

Vid rengärdet finns en timrad övernattningskoja som står öppen för besökare. I övernattningskojan finns två separata rum vilka man båda når utifrån. Ett rum är inrett med stor bänk stol och bord, dock ingen kamin. I det andra rummet finns en stor träbreds för övernattnings samt en öppenspis. På myren nedanför kojan finns tillgång till tvätt/dricksvatten i kallkälla.

Timrad bastu

I bastukojan finns två rum. Själva bastudelen samt ett förmak inredd med ett bord och bänkar. Bastuaggregatet har inkluderat varmvattenberedare. I bastun har golvet satt sig och en ruta är trasig.

Timrad vedbod

En timrad vedbod finns vid rengärdet.

Torvkåta

Vid rengärdet finns en torvkåta med fönster som står öppen för besökare. Torvkåtan är inredd med kamin och några mindre träbänkar i gott skick.

Dass

Ett dubbeldass med grop finns tillgängligt för besökare vid rengärdet. Bron på dasset har satt sig något vilket gör att dörrarna är lite svåra att få upp.

Eldring

Två stycken eldringar med bänkar finns. Vissa bänksitsar har ruttnat och behöver bytas ut.

Kallkällor

I reservatet finns tre kallkällor markerade i bilaga C. De två som ligger närmast kojorna har spångad stig samt träanordningar runt sig för att undvika skador på den trampkänsliga marken. Spångarna och anordningarna runt källorna är i behov av upprustning. Ute på myren norr om rengärdet finns en stor kallkälla som ligger utanför reservatet. Även hit leder en spångad stig. Spången till kallkällan är i behov av upprustning. Pajala allmänning, markägare till fastigheten Pajala allmänningsskogen 3:1 har godkänt upprustning av den spångade stigen som går över deras fastighet.

Sopor

I vedboden står en gammal soptunna. Den bör tas bort då reservatsbesökaren själv ombesörjer för att frakta bort eventuellt skräp.

Njalla

Vid rengärdet finns en njalla som blev uppförd på slutet 1980-talet - början av 90-talet av ideella krafter från Tarendö by. Traditionellt har njallan används av samer för att förvara mat, framförallt renkött och fisk. Stolpen som boden står på är släthyvlad så djur ej ska kunna klättra upp och stjäla maten.

Skötselmål

- Åtgärder för tillgängliggörande samt kanalisering av besökare inom reservatet ska vara ändamålsenliga och syfta till att synliggöra, bevara områdets natur- och kulturvärden samt för att gynna friluftslivet.
- Anläggningar ska vara anpassade till naturmiljön och hållas i gott skick.

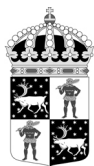
Skötselåtgärder

- Utred behovet av upprustningsåtgärder för övernattningskoja, bastu, dass, kåta samt vedbod.
- Byt ut ruttnande bänksitsar runt eldringarna.
- Rusta upp spångad stig till kallkällorna samt träanordningarna runt dessa.
- Ta bort soptunna.

3.4 Tillfartsväg och parkeringsplatser

Lämpligaste tillfartsvägen till reservatet från allmän väg är söderifrån från väg 394, markerad i bilaga A. En process har påbörjats för att åtkomsten av tillfartsvägen ska lösas för tillsyn av reservatet och för besökare till reservatet men inget avtal har ännu träffats med väghållaren Pajala allmänning. Vid infarten på Selkävaaravägen från väg 394 finns en vägbom. Bommen är i nuläget öppen förutom under förfallsperioden.

Lämpliga parkeringsplatser för bilburna besökare finns längs den skogsbilväg som löper genom reservatets västra del. Det finns plats för ca 2 bilar att parkera i en breddning av skogsbilvägen vid entrén till reservatet, där den markerade stigen löper in i reservatet. Det finns även en större parkeringsplats med plats för ca 5 bilar några hundra meter söderut från den platsen. Lämpliga parkeringsplatser är markerade i bilaga C.

4 Sammanfattning av skötselåtgärder

Avsnitt	Vad	När
	Översyn och eventuell revidering av Skötselplan	Senast 2032
3.3	Anläggningar och information	
	Stigmarkeringarna i reservatet uppdateras och görs enhetliga. Sly vid skogsbilvägen röjs bort vid entrén till reservatet.	Inom 4 år
	Ruttnande spång på trampkänslig mark byts ut	Inom 4 år
	Större informationsskylt intill parkeringsplatsen samt vid rengärdet byts ut mot skylt med aktuell information om reservatets natur- och kulturvärden.	Inom 4 år
	Utred möjligheten att byta ut informationsskylten vid starten av cykel- och vandringsleden, vid Riukka.	Inom 4 år
	Befintliga informationsskyltar i dåligt skick längs stigarna plockas ned alternativt byts ut mot skyltar med aktuell information om reservatets natur- och kulturvärden.	Inom 4 år
	Enklare skyltar med reservatets namn sätts upp där skoterled korsar reservatsgränsen.	Inom 4 år
	Information om reservatet läggs ut på länsstyrelsens hemsida.	Snarast efter att reservatsbeslutet fattats av landshövding.
	Utred behovet av upprustningsåtgärder för övernattningskoja, bastu, dass, kåta samt vedbod.	Inom 4 år
	Byt ut ruttnande bänksitsar runt eldringarna vid rengärdet.	Inom 4 år
	Rusta upp spångad stig till kallkällorna samt träanordningarna runt dessa	Inom 4 år
	Ta bort soptunna.	Snarast efter beslutet vunnit laga kraft.

5 Källhänvisning

Länsstyrelsen 2001, 2008, 2015, 2021

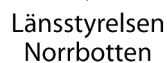
Data från fältinventering

6 Bilagor

A. Översiktskarta

B. Skoglig naturvärdesklassning

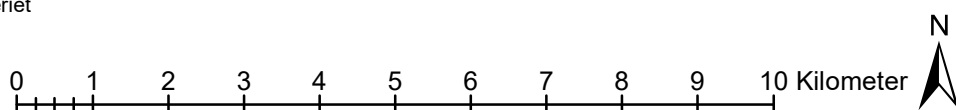
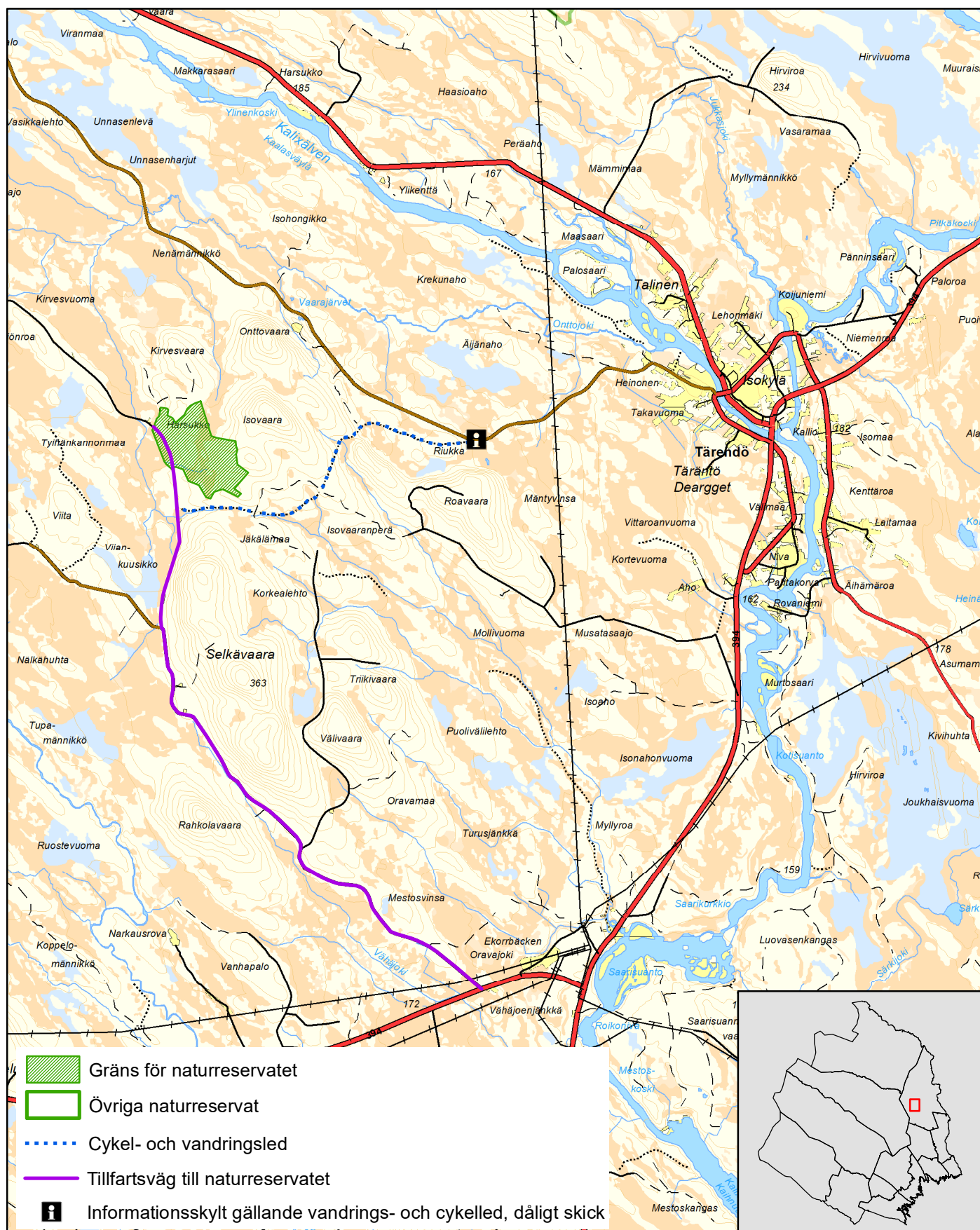
C. Information och anläggningar

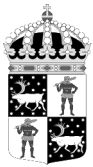

Naturreservatet Palolaki rengärde

Pajala kommun

Skala 1:100 000

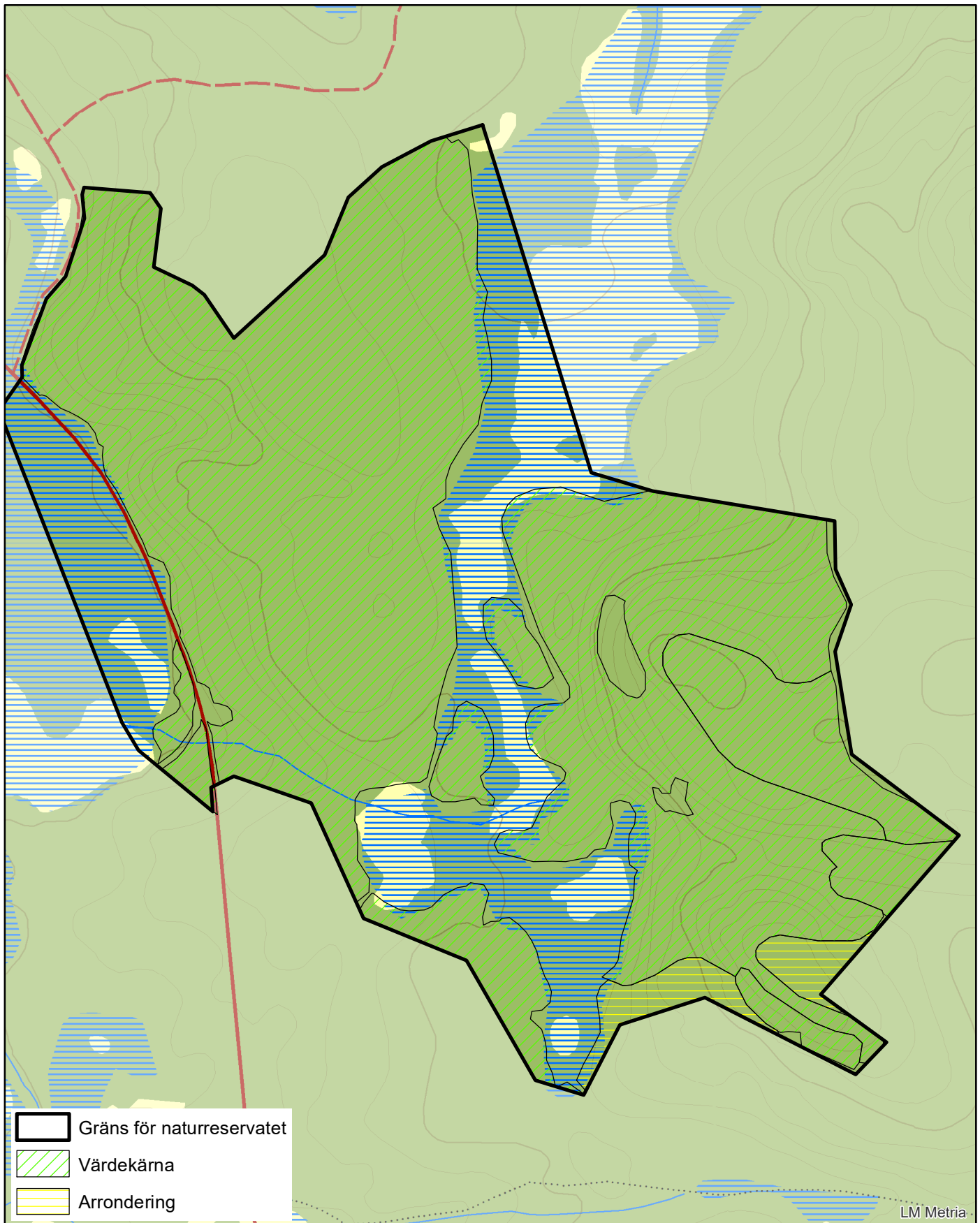

Naturreseptatet Palolaki rengärde

Skogliga funktionsklasser

Skala 1:10 000

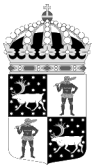
Länsstyrelsen
Norrbotten

- Gräns för naturreseptatet
- Värdekärna
- Arrondering

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

0 250 500 750 Meter

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-3026-2020

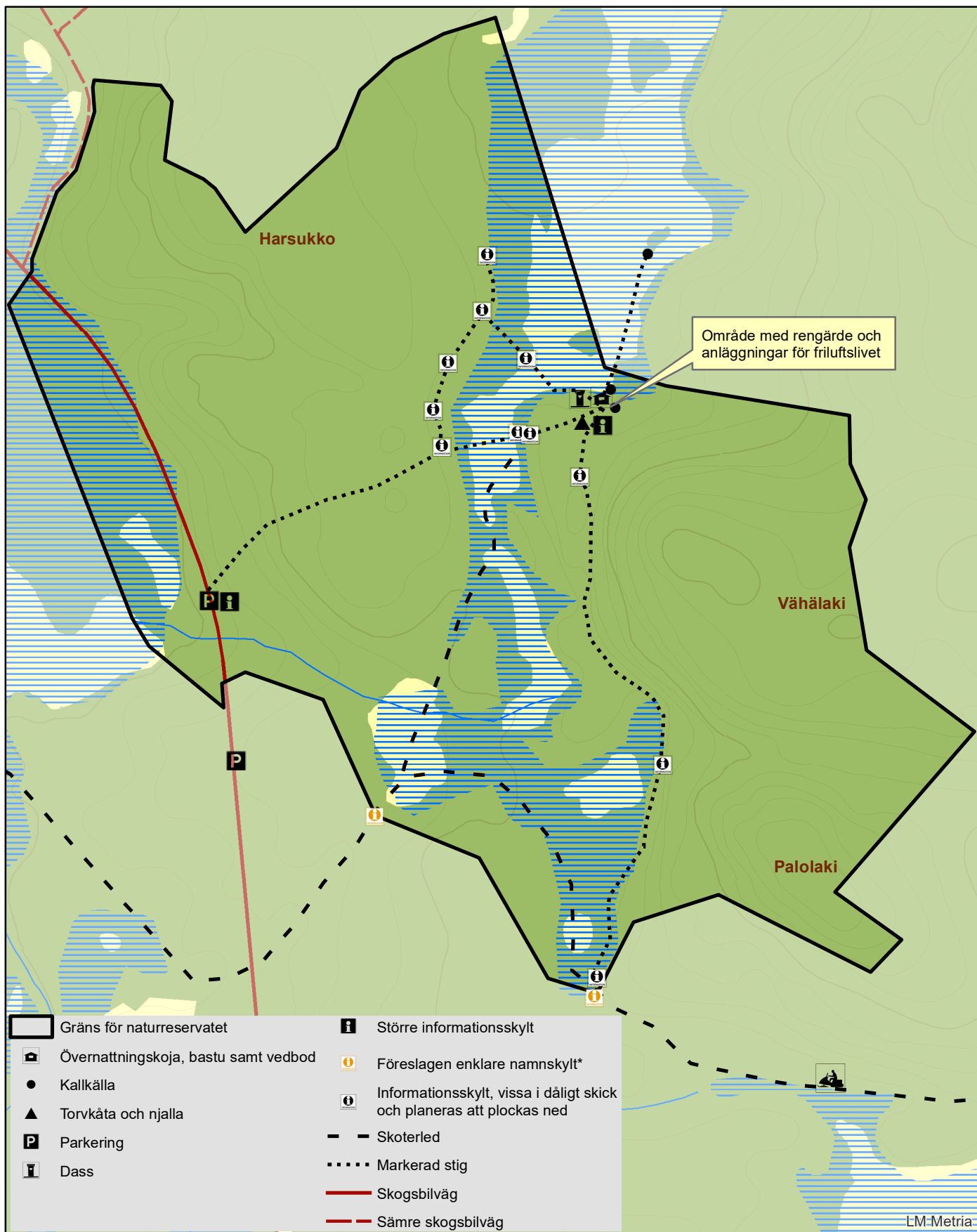
NVR ID 2052848

Bilaga C

Naturreservatet Palolaki rengärde

Anläggningar och information

Skala 1:10 000

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

* föreslagen anläggning

0 250 500 750 Meter

